

debatt@dn.no

Mandag
LEDELSETirsdag
KREDITTOnsdag
FINANSTorsdag
ØKONOMI

■ SKAL SKRIVE AKER-BOK.
Skjønnlitterær forfatter
Henrik Langeland (til høyre)
skal skrive boken om Aker
siste 25 år. Her sammen med
konsernsjef Øyvind Eriksen i
Aker. Foto: Per Thrana

En god jubileumsstory

■ ■ ■ Sot blir
sterke utslipps
potensialet ikke

Sot og som k

FORSKNING VISE
ØVIND
HODNEBROG
GUNNAR MYHR
BJØRN H. SAMS

Tidligere denne uken
FN klimatoppmøte i
York. Raskt voksende
utslipp av CO₂ gjør utford-
gene med å begrense men-
skapte klimaendringer stø-
nn noen gang. Verden over
vurderes flerfoldige klima-
Ett av disse går ut på å red-
utslipp av gasser og partik-
som kun blir værende i at-
sfæren i kort tid. Sotpartik-
blir ofte nevnt i denne sam-
heng, men vår forskning
oppvarmingseffekten til so-
overvurdert i dagens klim-
debatt.

Sot, ørsmå partikler fra
stendig forbrenning, tar o-
solstråling og er dermed
oppvarmende på samme må-
som CO₂. Men sot forsvinner
atmosfæren kun noen dager
etter utslipp. Til sammenlign-
blir CO₂ værende i atmosfæ-
over 100 år. Mange har det
håpet at en kraftig reduks-
sot skal kunne gi en rask re-
sjon i menneskeskapt glob-
oppvarming.

Sannheten viser seg å være
mer kompleks. Selv om re-
sjon av sotutslipp har entyd-
positive konsekvenser for
helse, er det knyttet stor usi-
kerhet til hvor sterk den
oppvarmende effekten fra
slipp er. Sot slippes ut fra
som fossilt brensel og skog-
branner. Hvor store disse ut-
pene er, og hvordan de er
fordelt rundt om i verden,
det fortsatt betydelig usikkert
rundt. Dagens klimamodel-
gjør videre en dårlig jobb
beregne hvor langt og høyt
sotpartiklene transporterer
atmosfæren. Sots påvirkning
skyer, og i hvor stor grad de
snø til å skifte fra hvit til
mørkere farge, er andre eff-
der forskere ennå ikke har
dige svar.

Den viktigste klimaeffekt
fra sotutslipp kommer av
partiklene tar opp solstrål-
og dermed varmer opp luften
rundt. I den nye forskning
artikkelen har vi benyttet
målinger gjort fra fly, til å
forbedre hvordan fordelin-
av sot i atmosfæren blir
beregnet i en klimamodell

■ ■ ■ Den skjønnlitterære forfatteren Henrik H. Langeland skal skrive bok om Aker-konsernets siste 25 år. Det blir sikkert en god story, men historieforskning er det ikke, skriver historikerne **Christine Myrvang** og **Knut Sogner**.

INNLEGG Historie

V i som driver med næringslivshistorie er en del av det man kan kalle jubileumsindustrien. Mange bedrifter og andre institusjoner blir historieinteresserte når de nærmer seg et rundt år, og kommunikasjons- og eventbyråer, tidligere ansatte, romanforfattere, skribenter, journalister og historikere settes i sving for å formidle det forgangne i tekst og bilder.

Det er spennende at fortiden blir fortolket og formidlet på ulike måter. Aker-konsernet har her gått foran og hyret inn skjønnlitterære forfattere; først Dag Solstad, og nå altså Langeland (se DN 13.9.2014). Dette blir interessante og leseverdige bøker, men hva mister man ved ikke å velge det historiefaglige, forskningsbaserte verket?

Satt på spissen: Hva er egentlig forskjellen på historie og en god story?

Historikeren inngår en annen kontrakt med leseren enn romanforfatteren. Vi historikere skal formidle en fortidig virkelighet, og vi gjør det gjennom grundige empiriske studier og teoretisk funderte analyser. Formålet er å forstå og forklare samfunnsutviklingen.

Den historiske romanen har selvsagt også innslag av dette, i tillegg til at fiksjonen gir boken en særskilt spenning. Men kontrakten med leseren er en annen. Romanforfatteren dikter, det gjør ikke historikeren, selv om historieskrivning også er fortellerkunst med elementer av konstruksjon.

Av DN-oppslaget kan vi lese at Aker-historien skal bli en «fortelling» og at ambisjonen ikke er noe «gravejournalistisk arbeid». At Langeland kommer med journalistiske referanser, og ikke faghistoriske, er slående – og en smule nedslående. Men det er jo et uttrykk for jubileumsindustriens ulike gener.

Næringslivet inntar generelt en helt spesiell posisjon i det

moderne samfunnet. Det innehar – på godt og vondt – en særskilt makt, og det skaper økonomiske verdier. Derfor er det også viktig å forske på det historisk. Dette har vi ved Senter for næringslivshistorie (SNH) på BI gjort i 25 år.

Aker er et spennende konsern som har formet det moderne Norge. Aker og Aker selskaper har bidratt til at landet har tatt et kunnskapsmessig grep om sine naturlige fortrinn – olje, sjøtransport, vannkraft, skog og fisk. Konsernets historie er så omfattende i tid og rom (Kværner, for eksempel, er del av den), at Solstad og Langeland bare i svært begrenset grad kan komme i inngrep med den.

En historisk studie av Aker kunne gjøre det mulig å studere entreprenørskap og innovasjon, arbeidsplasser og organisasjonsutvikling, strategi, markedsføring og finanskapital. Det dreier seg om et spennende samspill med andre deler av norsk næringsliv, som

Christine Myrvang og Knut Sogner, begge ved Handelshøyskolen BI.

”Romanforfatteren dikter, det gjør ikke historikeren, selv om historieskrivning også er fortellerkunst med elementer av konstruksjon

rederiene, skogindustrien, oljeselskapene, fiskerne og kraftverkene.

Flere av Akeres store industribedrifter har dessuten vært bærebjelken i det økonomiske, sosiale og kulturelle livet i lokalsamfunn og regioner, eller også på et nasjonalt plan, for den saks skyld. Et moderne historieverk ville videre kunne bringe alt dette inn i et internasjonalt perspektiv. Men da må man inn i arkivene og jobbe systematisk med empirien.

Vi har en stor portefølje av

oppdragshistoriske verk. Prinsippet er alltid at forskeren sikres akademisk frihet, noe våre oppdragsgivere gjennomgående synes er uproblematisk. Det er fordi siktemålet er å undersøke de store utviklings-trekkene, ikke «å lete etter grums».

At forfatter Langeland ser ut til å ha gått med på at Aker kan stoppe utgivelsen dersom «partene blir uenige om hva som skal stå i boken», finner vi betenkelig. Selv løser vi dette ved at oppdragsgiveren, sammen med andre historikere, er representert i en bokkomité som kommenterer kapittelutkast fortløpende.

Jubileet er en anledning for å gjøre opp status, et punkt som begrunner tilbakeblikk. Mange bedrifter ser det å sette ut historieskrivningen til profesjonelle historikere som et samfunnsoppdrag. De betaler rett og slett for å ta vare på forståelsen av viktig fortid, og de får bøker, artikler, perspektiver og kunnskap tilbake igjen.

De skriver seg dermed inn i norsk historie.

■ Christine Myrvang, forsker og leder av Senter for næringslivshistorie, og professor Knut Sogner, leder av Institutt for innovasjon og økonomisk organisering, begge ved Handelshøyskolen BI.